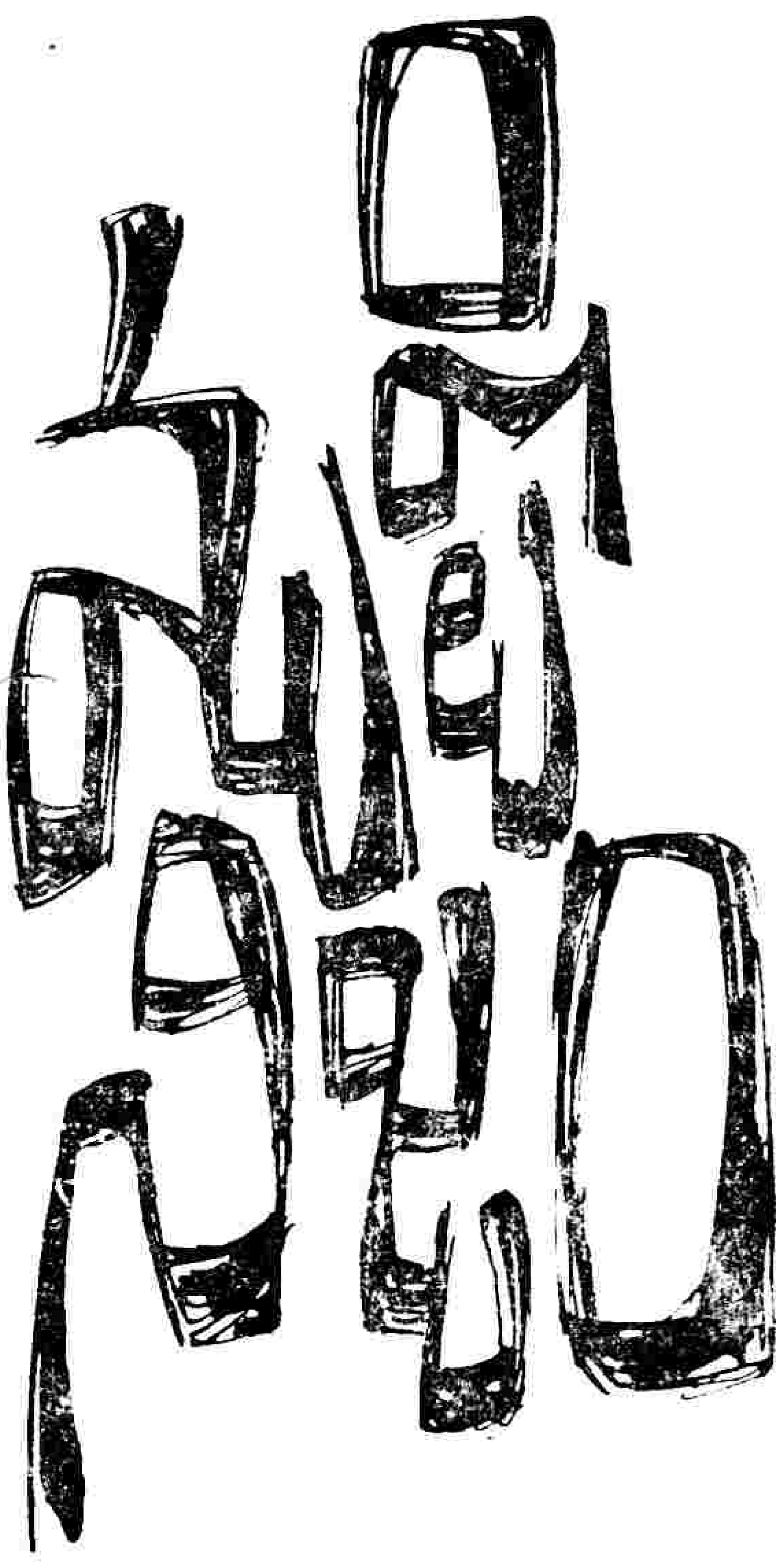

రైళ్ళు ఆలస్యంగా వొస్తున్నాయని, ప్రభుత్వానికి ఫిర్యాదు చెయ్యడం, పత్రికలకి వ్రాయడం, చాలామందికి ఈ రోజుల్లో పరిపాటైపోయింది. వీరి మొఱ ఆలకించే కాబోలు, ఆలస్యమవకుండా అతివేగంగా నడిచే రైళ్ళని కొన్నింటిని ప్రభుత్వం నడుపుతోంది. ఈ రైలు, కాస్తంత ఆల స్యంగా వొస్తే బాగుండున్నా బాబూ నుకొనే సందర్భాలు నే నెరుగుదును. నలో చాలామందిది చివరిఘడియల రకూ తెమలని స్వభావం. తరతరాలుగా స్తున్న ఆధ్యాత్మిక చింతన ఇందుకు తవరకూ కారణమో నే చెప్పలేను. కి 'ఈ రైలు టైముకి వొచ్చేడిసిం మిటి!' అన్న ధీమా జోడైంది. భార యులు ఉదారస్వభావులు; దయా దాక్షి ్యలు కలవారు. టిక్కెట్టు కొనే టైము , బెడ్డింగ్ నెత్తినెట్టుకుని కదిలిపోతున్న జన్ వైపు పరుగెడుతుంటే గమనించిన ఇంజన్ డ్రైవరూ, గార్డూ, కనికరించి రైలుని ఆపుచెయ్యరా ఏమిటి!

ఆ స్టేషన్లో వొకరైలు దిగి, మరో రైలెక్కాలి. నేనెక్కవలసిన రెండో రైలు పదినిమిషాల్లో వొచ్చేస్తుంది. బ్రిడ్జిమీదుగా వెళ్ళి అవతల ప్లాట్ ఫారమ్ చేరుకుంటే కాని మంచి కాఫీ దొరకదు. ఒక్క పావుగంట ఆలస్యంగా వొస్తే బాగుండును రైలు. పావుగంటంటే నాకు భయం. ఓ కథ జ్ఞాపకం వొస్తూంది. ఒకరోజు, వొక స్టేషన్ కి పావుగంట ఆలస్యంగా వొచ్చిందిట రైలు. 'ఏమిటండీ రోజూ గంట ఆలస్యంగా వొచ్చేది; యీ వేళ పావుగంట ఆలస్యంలో సరిపెట్టుకుందే' అని ప్లాట్ ఫారమ్ పై నిరీక్షిస్తున్న యాత్రికులు ప్రశ్నించారట. 'ఏబ్బె, ఇది నిన్నటి రైలు,' అన్నారట. అట్లాంటి పావుగంట కాదనుకోండి. నే కోరిన ఆలస్యం బ్రిడ్జిదాటి కాఫీ తాగి రావాలి; వీలైతే అక్కడి స్టాల్లో వున్న పుస్తకాలు, పత్రికలు చూడాలి. వీనికి తగినంత ఆలస్యంగా వొస్తే చాలు. ఇంకేమీ అడగను.

నా ప్రార్థన వృథాపోలేదు. రైలు గంట ఆలస్యంగా వొస్తూందని ప్రకటించారు. అట్లాంటప్పుడే దేము దున్నా దనుకుంటూవుంటాం. అమ్మయ్య అనుకుని బ్రిడ్జిదాటి అవతల ప్లాట్ ఫారమ్ చేరుకున్నాను. కాఫీ పుచ్చుగోడం ఐంది. రైలు ఆలస్యంగా వొస్తూందని తెలిసి కాబోలు, పుస్తకాల స్టాల్ వాడు కట్టు దుకాణం తెరవలేదు. ప్లాట్ ఫారమ్ పై పచార్లు సాగించాను. ప్లాట్ ఫారంలో నేను ఉంటుందనుకున్నంత అలజడి లేదు. ఉదయం తొమ్మిది కావొస్తున్నా, సూర్యుడుకూడా ఆకాశంలో బద్ధకంగా కదుల్తున్నాడు. మేఘాలు, రెండు మూడు, వొళ్లు విరుచుకుంటూ వొకమూల పడివున్నాయి. ప్లాట్ ఫారమ్ పై చెత్తాచెదారం తుడిచి బాగు చేస్తున్నారు. ఎఱ్ఱగా దుమ్ము, టీ దుకాణం పొగతో కలిసి, పైకి ఏ దిక్కున పోవాలో తెలియక, మనుషుల్నే కవ్విస్తోంది. నలుగురైదుగురు పక్కలు సర్దుకుంటున్నారు. ధైర్యం చేసుకుని కొన్ని కాకులు, తింటున్నవారిచుట్టూ మూగుతున్నాయి. కూలీలు పొగాలు చుట్టుకుంటున్నారు. టిక్కట్లాయన టీ త్రాగుతున్నాడు. నే దిగిన రైల్లో ఎరుగున్న నాలుగైదు మొహాలు, దేన్నో వెదుకుతూ, తిరుగుతున్నాయి. ప్లాట్ ఫారమ్ పై ఒకం వొక బుల్లి ప్రపంచం. మనిషి దుస్తులు, వైఖరిని బట్టి, ఎవరెవరు, ఏ ఏ పనిలోవారో ఊహించడంతో కాలక్షేప మైపోయింది. ఆ ఎఱ్ఱపాగా ఆయన, పుగాకు వ్యాపారి; బుష్ కోటబ్బాయి, కాలేజి విద్యార్థి; దిగులుగావున్న వ్యక్తి – జబ్బుగా వున్న స్త్రీ భర్త, నాతో రైలు దిగిన దంపతులే. ఆ మాసినకోటు ఆసామీ, కోర్టు గబ్బిలం; పంచికట్టు, పొడుగు చేతుల చొక్కా, పంచిలో మడిచి బెల్టు బిగించినాయన క్లార్కు. బోయ్ మంటూ నా ముందుగా నాలుగు కుక్కలు, వొకదాన్ని వొకటి తరుముకుంటూ వెడుతున్నాయి. ఆ ముందుది ఆడది కాబోలు. వెనక తరుముతున్న వాటిని తప్పించుకుని పరుగెడుతూంది. వెనకబడ్డ [illegible] క్కలూ, కొట్లాడుకుంటూ, బలాబలాలు తేల్చుకోడానికి మరో దిక్కున పోతున్నాయి. ఇంకా పుస్తకాల స్టాల్ తెరవలేదు. ప్లాట్ ఫారమ్ దాటి చివరకొచ్చేశాను–పడమటి దిక్కు. కాస్త దూరంగా చెట్లున్నాయి. దానికింద ఏదో తింటూ కూర్చున్నాడు ముష్టివాడు. ఖాళీ అయిన గోనిసంచీ పరుచుకున్నాడు. ఏదో తాగుతున్నాడు, అల్యూమినియమ్ గ్లాసుతో. టీ నీళ్ళు.

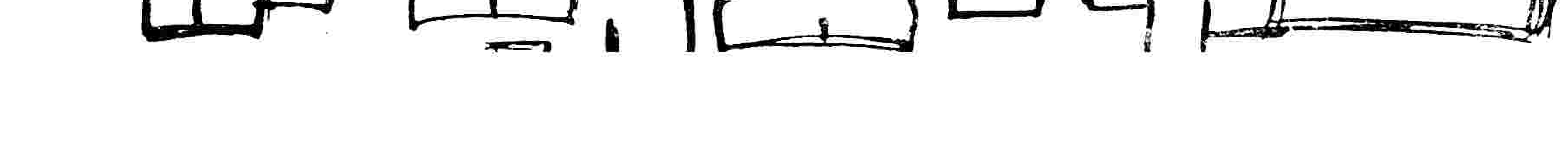

ఇటు తిరిగాడు. అవును, ఇందాక నాతో రైల్లో దిగిన ముష్టాడే. వాడి హెడ్ క్వార్టర్స్ ఈ ప్లాట్ ఫారమ్ చివరి చెట్టు. అవును వాడే. వయస్సు యాభై వుం డొచ్చు. నెరిసి, ఎడమెడంగా వూడుతూ, వుంటూ ఎదిగిన గెడ్డం–కళ్లు సన్నం, కాని చూపు తీక్షణం; నెత్తిన పాగా; మోకాళ్ళ మీదికి లాగి మడిచి కట్టిన పంచీ; పైన కంతలు కుట్టిన తువ్వాలు. మనిషిమనిషి దగ్గరకూ వొచ్చి, వికృతంగా విన్యాసం చేసి, మొహం అదోలా పెట్టి యాచించ లేదు. ఒకటి రెండు పాటలు పాడాడు. అవి పాతపాటలే – ఏమి జన్మం, ఏమీ జీవితం – ఈ మాయకాయం – అన్నది. రైలు నడుస్తుంటే, పట్టాలమీద పెట్టె చేసే చప్పుడు, వాడి పాటకి లయ, క్రమం ఇచ్చి, దీనమైన వాతావరణాన్ని నెల కొల్పుతుంది. వాడు పాడిన కాసేపు, రైల్లో మాట్లాడుకునే బృందం మాటలు నిలుపుజేస్తారు; ఇంతేకదా జీవితం అను కుంటారు. ఈ శరీరం, ఈ సంపద, ఈ సుఖాలు – అన్నీ మాయ. ఇందులో ఏ వొక్కటీ మనతో రాదు. ఎందుకీ తాప త్రయం? ఉన్నదాంట్లో కాస్త ఈ ముష్టాడి కిస్తే నేం? అంతా తలో పైసా పడేస్తారు యాత్రికులు. పైసాలు, చిల్లర వుంటే సరే; లేనివారికి చిల్లర వాడే ఇస్తాడు. వాడి వద్దనుండి చిల్లర తీసుకోటం కొందరికి చిన్నతనంగా వుంటుంది ఎందుకో. నాకూ అంతే. పదిపైసల బిళ్ళ పడేశాను. ఇచ్చి నదికాస్తా పుచ్చుగుని, పాట నిలుపుచేసి, తలుపుదగ్గరికి పోయి నిలబడతాడు వీడు. కొందరల్లాకాదు. ఇవ్వకపోతే, 'ఎందు కివ్వరూ? మీ రివన్నీ మూటగట్టుకు పోతారా? ఇదంతా శాశ్వత మనుకుంటు న్నారా?' మొదలైన ప్రశ్నలు – చిత్ర గుప్తుడు అడగవల్సినవి – అడిగేసి, రొకా యించి, యమధర్మరాజు ప్రతినిధికమల్లే, వేధించుకు తింటారు.

వీడల్లాకాదు. ముష్టివాళ్లల్లో కాస్తంత పెద్దమనిషి. నిరుద్యోగం, బీదతనం లేకుండా దూపులేకుండా మాపేస్తా మని ప్రభుత్వాలు కంకణం కట్టుకు కూర్చుంటా యని నే నెరుగుదును. ఐనా, ఇట్లాంటి ముష్టివాళ్ళు సమాజంలో కొంచ రుండా లంటాను. వాళ్ళవల్ల ఏ ఉపకారం జరిగినా జరక్కపోయినా, ఇతరులు తమ ఆధిక్య తని ప్రకటించుకునేందుకు వీరు ఉపక రిస్తారు. కోడలు ముష్టి వెయ్యనంటే, ఆ ముష్టాడిని వెనక్కి పిలిచి, 'వెయ్య నవేం దుకు అదెవత్తె – ఈ ఇంటి యజమాను రాల్ని నేను – నే వెయ్యను, పో' అన్న అత్తగారి అధికార సామ్రాజ్యంలో ప్రథమ పౌరుడు ముష్టివాడు. టెలిఫోను డైరెక్టరీలో వాడిపేరు వెయ్యనక్కర్లేదు. ప్రపంచంలో ముష్టివాళ్ళ జాబితే వేస్తే, ఇందువల్ల, ఎన్నివేల రీముల కాగితాలు, అచ్చు అక్షరాలు, పొదుపు చేసుకుంటు న్నామో, భోగట్టా లేదు. వాడు నమ స్కారం పెడితే, మనం తిరిగి నమస్కారం పెట్టనక్కర్లేదు. ఆలయాని కెళ్ళినప్పుడు గాని దైవంగురించి పట్టించుగోని జనంలో కాస్తోకూస్తో ఆధ్యాత్మిక చింతన కలగ జేస్తాడు వీడు. ఏమి జన్మం? ఏమి జీవితం? మనం అడుగవల్సిన ప్రశ్నలు వీడే అడుగు తాడు. ఆ మాయకాయంలో, ఈ ముష్టి వాడు, చెట్టుకింద కూర్చుని టీ పోస్తు న్నాడు. నాకేసి తిరిగి చూశాడు. వాడే– ఇందాక రైల్లో నాతోబాటు దిగినవాడే. సన్నటి కళ్ళు, తీక్షణమైన చూపు అన్నాను. అది పొరబాటు. మళ్ళా చూశాను. అవును మరి ముష్టాడి మొహంకేసి మనం చూడం. చూడకుండా వాణ్ణి తప్పించుకునేందుకు, వొక పైసా పడేసి, మరో చోటికి పొమ్మంటాం. వాడి మొహంకేసి చూస్తే, ఏ అంగవైకల్యమో కంటబడుతుం దన్న భయం. ముక్కో, చెవో, కన్నో – ఏదో సరిగ్గా వుండదు. ఇట్లాంటివి చూసి, తనూ ఇట్లా గవుతాడన్న భయంతో, ఇల్లా అవ కుండా ఏదన్నా మంత్రమో, మందో కనుక్కుందా మనే బుద్ధుడు, భార్యతో చెప్పకుండా ఇంట్లోంచి పారిపొయ్యాడు. ఈ సారి సరిగ్గా చూశాను. ఒక కన్ను సరిగ్గా లేదు. ఏదో పొర కమ్మి, ఆ సందు లోంచి, తెల్లతెల్లగా కనబడుతూంది. వాడు నన్ను చూశాడు. లేచాడు. పాగా సర్దు కున్నాడు. గోనిసంచీ మడిచేసి లుంగచుట్టి, చెట్టు మొదట్లో వుంచి, నాకేసి నడుస్తు న్నాడు. నాకు భయమేసింది. మళ్ళా వొచ్చి పట్టుగుంటాడా ఏమిటి? ఇందాక నేగా రైల్లో పదిపైసల బిళ్ళ పడేశాను. అప్పుడే మరిచిపొయ్యాడా ? అడిగినవాణ్ణే మళ్ళా అడుగుతాడా? ఇల్లా ఇచ్చుగోడం మొదలెడితే, దీనికి అంతంటూ వుంద్దా? నేను లక్షాధికారినా? దానాలు చేస్తే, నేనూ వాడిలా నైపోనూ? ఇంకా దగ్గ రగా వొస్తున్నాడు. మళ్ళా పాట మొద లెడతాడా? అర్భకుడు–పాడేందుకు వాడికి ఓపిగ ఎక్కడిది? వాడిమీదుగా, యుగ యుగాల నాగరికతలు నడిచివెళ్ళాయి. గుండెకి ఇరువైపులా వున్న ఆ ఎముకలు, ప్రేగులు, నాగరికత నడిచెళ్ళిన జాడలు, నీళ్ళన్నీ [illegible] దేశాక ఎండిపోయిన రాయల సీమ నుయ్యి వాడి నేత్రం; యుద్ధాలన్నీ ముగిసి, ఫిరంగుల మోత సమసిపొయ్యాక, మిగిలిన నిశ్శబ్దం వాడి కంఠం. ఇం కేం పాడతాడులే!

అడుగో కుంటుతున్నాడు. ఇదివరలో నేను గమనించలేదు. కాలి మడమలో ఏదో లోపం. కుంటుతాడు. నిజంగా కుంటివాడా? లేక ఇదంతా నటన కుంటే. నటించినకుంటి వేరేగా వుంటుంది రంగస్థలంపై చనిపోయినట్లు పడున పాత్ర వేగిరపాటుతో ఊపిరి తీస్తున్నట్ట నా కెందుకు ఈ వేసవ! వాడు నన యాచించకుండా, నా ముందునుంచి నడి పోతాడేమో! నన్ను గుర్తుపట్టి, ఇందా ఇచ్చిన 'మారాజే' ననుకుని వెళ్ళి కూడను ! నాకు నమ్మకం లేదు. మ వాడి మొహం ఎట్లా చూడమో, వా

మన మొహంకేసి చూడడు. వాడు చూసేది మన చొక్కా జేబులకేసి, చేతులకేసి. చుట్టూ జనం వుండగా, ముష్టాడు తటస్థపడితే, మరొకరు చూసుకుంటారులే, అని తప్పించుకోవచ్చు. కాని ఒంటిగా వున్నప్పుడు అల్లా సమర్థించుకుని, వాణ్ణి వొదుల్చుకోడం కష్టం. కాబట్టి అక్కడి నుండి దూరంగా వెళ్ళి, జనంలో కలిసి పోవడం మంచిది. ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రబలేవి గుంపులు. ఆ గుంపులో కలిసిపోవాలి. లేచి ఉత్తరంవైపు ప్లాట్‌ఫారమ్‌మీదికి నడవడం సాగించాను. పుస్తకాల స్టాల్ వాడొచ్చాడు – తలుపులు తెరిచే తతంగం జరుపుతున్నాడు. మళ్ళా కాఫీహోటల్‌లోకి జారుకోనా? ఆ కాఫీడబ్బు వాడికే ఇవ్వొచ్చుగా. ఎందుకు నాకీ పిరికితనం. అటూ ఇటూ చూసి బెదరక తిన్నగా నడుచుకుంటూ వెళ్ళి ప్లాట్‌ఫారమ్ చివర– ఉత్తరదిక్కుకు చేరుకున్నాను. టిక్కట్లాయన ఎదురయ్యాడు. రైలు ఎప్పుడొస్తుందని అడిగాను. మరో అరగంట ఆలస్యమయ్యేటట్లుంది అన్నాడు. నా గుండె జారింది. పావుగంట, అరగంట – మహా ఐతే గంట–ఆలస్యం సహించగలం–మరో అరగంట–అంటె గంటన్నర. రైలు వొచ్చి, స్టేషన్లో ముస్తాబై వెళ్ళేసరికి మరో అరగంట పట్టుదూ. ఇట్లా ఆలస్యమైతే ప్రయాణీకుల గతేంగాను? ఆ కోర్టు గబ్బిలం కోర్టుకి హాజరవాలి. లేకుంటే కేసు పరాయిపక్షం అవుతుంది – వాడు ఫకీరవుతాడు. ఆ దంపతుల విషయం చూడండి. భార్యకి జబ్బు. హాస్పిటల్‌లో చేర్పించడానికి తీసుకెడుతున్నాడు. ఆవిడ ప్లాట్‌ఫారమ్‌పైననే ప్రాణాలు విడిచేటట్టుంది. సకాలానికి వెళ్ళకపోతే, ఆ విద్యార్థి పరీక్షకి అందుకోలేడు. ఆ క్లార్కు ఆలస్యంగా వెడితే, ఆ పూటకి ఎగేసినట్లు జమ. రైలు ఆలస్యమైతే ఇన్ని ఇబ్బందులు ఏర్పడతాయి.

అధికారులకు ఫిర్యాదు చెయ్యాలి; పత్రికలకి వ్రాయాలి. నిజమే, ఆలస్యం అవడంవల్ల నాకు జరిగే ప్రమాదం ఏదీ లేదు. లేదనుకోడానికి రైలొస్తే, అందులో ఎక్కి, ఈ ముష్టాడి బారినుండి తప్పించుగుని వుందునుకదా. ఇప్పుడు, మరో అర గంట అక్కడ గడపాలి. సూర్యుడు మెటికలు విరుస్తూ లేస్తున్నాడు. ఏదో ఇంత

మేత వేసుగున్న మేఘాలు కదలడం ప్రారంభించాయి. పోర్టర్లు అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నారు. కాకులు ఎగిరి పోతున్నాయి. జనం దేన్నో వెదుకుతూ, తిరుగుతున్నారు. ఏదో గంట మోగింది. గుంపులు పరుగులెడుతున్నారు. నే వెళ్ళవల్సిన రైలు రావడం లేదుకద! వెనక్కితిరిగి చూశాను. ముష్టాడు. సరాసరి నా వద్దకే వొస్తున్నాడు. పరమాత్మను మనిషి అన్వేషించడం బదులు, పరమాత్మే మనిషిని అన్వేషిస్తున్నట్లు, వెంబడిస్తున్నాడు.

ప్లాట్‌ఫారమ్ దాటాను. అవతల రెండు మూడు చెట్లున్నాయి. వాటికింద పాత రైలుపెట్టె వొకటుంది. దాని కప్పు సరిగ్గాలేదు; తలుపులూ వున్నట్టులేవు. అందులో ఎవరో వున్న అలజడైంది. అక్కడొకామె వుంది. బిడ్డని ఆడిస్తోంది. వాలకం, వైఖరీ చూస్తే ముష్టిదిలాగే వుంది. ఆగిపొయ్యాను. నాలు గడుగులు వెనక్కివేశాను. ఆమె గాభరాపడి లేచింది. చీర సర్దుకుంది. పిల్లవాణ్ణి దగ్గరకు తీసుకుంది. వెనక్కెడితే గొయ్యి, ముందు కెడితే నుయ్యిలాగైంది నా పని.

దక్షిణ దిక్కున వాడు, ఉత్తర దిక్కున ఇది. ఈ ముష్టివాళ్ళకి, 'గారు, ఆమె,' మొదలైన మర్యాదస్తుల పదాలు వాడ నక్కర్లేదు. నాకేసి చూస్తోంది. చిరిగిన, ఆకుపచ్చరంగు చీర—ఒళ్ళంతా కప్పిందనలేను. రవిక లేదు. తైలం ఎరగని జుట్టు, సాలిగూడు దారాలకిమల్లె, జారిన వెంట్రుకలు మినహా, మెలితిప్పి, నెత్తిన కొప్పుగా అమర్చిన జడ. మొహం అదోలా దీనంగా పెడుతోంది. వెనక్కి తిరిగాను. వెనకాల వాడు. దక్షిణంవైపు ముష్టాడు. నన్ను వెంబడించిన పరమాత్మ.

"దాని కేమీ ఇయ్యమాకండి."

నా దగ్గరగా వొచ్చి, రహస్యంగా చెప్తున్నాడు దక్షిణదిక్కు ముష్టివాడు. ఉలిక్కిపడ్డాను. వాడి నీడ నా కాళ్ళమీద పడింది—వాడంత పల్చటినీడ. ఒకడుగు వెనక్కి వేశాను.

"ఏం, ఎందు కివ్వొద్దు?" అని ప్రశ్నించాను, వాడి మొహంకేసి చూడకుండా.

"అది నాది. ఆణ్ణెట్టుకుంది. ఇస్త్రిరా, ఆడి కిస్తుంది." రైలు ప్రమాదం జరిగి, గాయాలు తగిలి, అఱిచి అఱిచి, ఇంక అఱిచే ఓపికలేక, కొనఊపిరితో ఆఖరుసారి మూలిగిన యాత్రికుడి కంఠంలా వుంది వాడి కంఠం.

"వా డెవడు?"

"ఆడ—ఆడే," అని అవతల ప్లాట్‌ఫారమ్ వేపు చూపించాడు. అవతల ప్లాట్‌ఫారమ్ మీద, మరేదో రైలొచ్చి నిలిచింది. జనం ఎక్కడం, దిగడం, హడావిడిగావుంది. ముష్టివాళ్ళ బృందం చీలి, విడివిడిగా, అందరూ తలోపెట్టె కిటికీముందూ కాపలా కాసి, వికృతంగా చేతులు, కడుపులు చూపుతూ యాచిస్తున్నారు. దూరంగా గార్డు పెట్టెకి ముందుపెట్టెముందు నిలబడ్డాడు వొక ముష్టివాడు. వాడికేసి చూపుతున్నాడు. వాడు, ఆ పెట్టెలో ఏమీ దొరకక, బ్రిడ్జి మెట్లముందు నిలబడి జనాన్ని పట్టుకుని అడుగుతున్నాడు. వయస్సు ముప్పైవుంటుందేమొ. కండబలం, పిక్కబలం, గుండ్రటి మెడ, గిరజాల జుట్టుని ఎఱ్ఱ పాగాలో అమర్చి, హుషారుగా యాచిస్తున్నాడు. వాడిలో ఏ అవకరమూ కనబడలేదు. హాయిగా కూలిపని చేసుకోవచ్చు—ఈ ముష్టి దేనికో! ఏమొ. మన దేశంలో, దేవుడి పేరిట జనాన్ని రంజింపచేసి, కాయకష్టపడకుండా డబ్బు గడించడం సులువు. పనులు చేసేవాళ్ళూ, ఫలానా పని చెయ్యి—అని చెప్పేవాళ్ళూ—ప్రపంచంలో ఇచ్చేవాళ్ళూ, పుచ్చుకునేవాళ్ళూ అంతే. ఇచ్చినదీ, పుచ్చుకున్నదీ—అంతా దేవుడికే చేరుతుంది.

"నీ పేరేమిటి?" అని ఏదో అర్థంలేని ప్రశ్న అడిగాను.

"గురన్న." ఈనాటికి పేరుగల ముష్టాడిని చూడగలిగాను.

"నిన్ను విడిచేసి, వాడితో ఉంటోందా—ఏం? ఎందుకు?" అని అడిగాను.

గురన్న నవ్వేయత్నం క్షణం చూశాను. యాచనతో వికృతమైన మొహంలో యుగయుగాల సంస్కృతి పోషణలో హరించిపోయిన, ఒంటి కన్ను ద్రవింపజేసిన ఆ'తడి' నడుమ నవ్వు. నా ప్రశ్నకి సమాధానం లేదు.

"దాని కీమాకండి—ఆడి కిస్తద్ది. నా కివ్వండి." మళ్ళా యాచన మొహం, వికృతంగా పెట్టాడు. అరచెయ్యి చాచాడు. చిత్రం, వాడి చేతికి ఐదువేళ్ళూ ఉన్నాయి. వాడికాలం వృథాచేశాను, ప్రశ్నలతో. ఈ సంభాషణ లేకుంటే, ఆ రైలుదగ్గర కెళ్ళి, నాలుగు డబ్బులు గడించుకునే వాడు. ఈ కాలయాపన క్షమించరానిది. అరచేతిలో పావలా వుంచాను. విశ్వాన్ని పరమాత్మ, తన అరచేతిలో నొక్కిపట్టి, 'లీల',—'కేళి' జరుపుతున్నట్లు పావలాని వాడి చేతులో నొక్కిపెట్టి వేళ్ళు మడిచాడు. చిత్రం, వాడి వేళ్లు ముడుచుకుంటాయికూడ.

"దాని కేమీ ఇయ్యమాకండి;" అవతల ప్లాట్‌ఫారమ్ వైపు మడమ ఎగరేస్తూ పోతున్నాడు గురన్న; గంట కొట్టారు. జండా చూపాడు గార్డు. టీకప్పులు, చిల్లర తీసుకుంటున్నాడు 'టీ' కుర్రాడు. అడ్డమొచ్చిన కుక్కని ఎవరో కఱ్ఱతో కొట్టారు. మొఱ్రోమంటూ అక్కడే నిలబడి, కింద బడ్డవాటిని ఏరుకు తింటోంది కుక్క. మరో రెండుకుక్కలు కయ్యానికి దిగాయి. నడిచే ప్రతివాడూ, వాటిలో వొకదాన్ని తన్నుతూనే వున్నా, వీటిని కాతరు చేసే స్థితిలో లేవు ఆ కుక్కలు.

నా ముందునుంచే నడుస్తోంది – ఉత్తర దిక్కు ముష్టిది–గురన్న ముద్దులసతి. కళ్లూ, జుట్టూ, నడకా, అన్నీ బాగానేవున్నాయి. తెల్లగా మెరిసే పళ్ళు – బుజాన బిడ్డ – లోపల మరో బిడ్డ – గర్భవతి – ఆరో మాసమా?. నునుపైన, నల్లటి శరీరం –

గీతలు, చర్మం రేగిన మడతలు-ఏవీ లేవు. నున్నటి వక్షం—పెద్దగా, బరువుగా, ముందు చూపుగల స్థనాలు. శరీరం అంతలావు కాదు; సన్నమే. సన్నటి శరీరం కావడం మూలాన కాబోలు, ఆ పెద్ద స్థనాలు ప్రస్ఫుటంగా కనబడి, వాట్లకేసి చూసే టట్లు, చూపుని గుద్రంగా తిప్పితిప్పి నిలిపి వేసే, శక్తిగల స్థనాలు, చీరమడతల చుట్టూ—ఆరోమాసమని, కాలమానాన్ని ప్రదర్శిస్తూ—నా ముందుగా వెడుతోంది. ఆమెమీదనుండికూడా నాగరికత నడిచింది. గుండ్రటి, నునుపైన శరీరంపై చక్రాలు నిలబడక, రథం పల్టీకొట్టి, నాగరికత ఓడిపోయింది. ఆమె గెల్చింది. ఇంకా ఆమెలో నిప్పు, కామం వున్నాయి; ప్రభుత్వాలు ప్రచారం చేస్తున్న కుటుంబనియంత్రణ పథకాన్ని సైతం కాల్చివేసే నిప్పు, నా ముందు నిలబడి చెయ్యి చాస్తుందనుకుని, దర్పంగా, గర్వంగా, భూస్వామితత్వానికి తుదివారసుణ్ణిగా నిలబడ్డాను. పడేస్తాను పావలా — ఇంకా మాట్లాడితే, అర్ధ రూపాయి-ఆమాటకొస్తే, రూపాయి-అడదంటే గౌరవం. వెనకటి శతాబ్దిలో, అది ముష్టిముండ. ఇప్పుడు, భిక్షుకురాలు, బీదరాలు, బిచ్చకత్తె-నాట్యకత్తెకి మల్లే ఆకలితో నర్తిస్తుంది. గురన్న శ్రీమతి-సతీమణి-ఆదర్శ మహిళ, బిచ్చాదేవి— గర్భవతి.

కాని, అది నాముందు నిలబడి యాచించకుండా నడిచివెళ్ళింది. ఆశ్చర్యపడ్డాను. నాలో ఏదో గాయపడింది. ఇది తృణీకరణ; అహంభావం. మాటలు తెచ్చుకోని ఉద్రేక సముద్రంలో అలగా, కాకి రెట్టలా కొట్టుకుపోతున్నాను.

గంట మోగింది. కూలీలు పాగాలు చుడుతున్నారు. జనం పరుగులు, ట్రాలీ బండ్లు, రోగిని లాగే కుర్చీ, కుండలో నీళ్లు, టీ బకెట్, చాకలెట్ కుర్రాడు, పత్రిక లబ్బాయి, ముసిలాడు, ముక్కాడు— ప్లాట్ఫారం అంచుమీద నడుస్తున్నారు. యాత్ర ముగిశాక, చివరి పవ్వళింపు ఆ మనుషులగుండా, ఈ బిచ్చకత్తె వొదిలించుకోడానికి ఏదో చేతులో పడేస్తున్నారు. నవ్వి, సలామెట్టి, మరొకర్ని అడుగుతోంది. చిల్లరంతా కొంగులో కట్టి, నడుంపక్క చీరమడతలో దోపుతోంది.

నేఎక్కవల్సిన రైలొచ్చింది. బెడ్డింగు, పెట్టె వెదుక్కుని, పోర్టర్ నెత్తిన పెట్టి, చోటుకోసం పెట్టెలు గాలిస్తున్నాను. ఇంజన్ పక్క పెట్టెలో ఖాళీ కనబడుతోంది, కాని అందులో ఎక్కితే ఇంజన్ నెరుసులు, బొగ్గు—ఏదన్నా ప్రమాదం సంభవిస్తే కళేబరం కరువై పోతుంది. ప్రాణంపై తీపి మరి. రెండు మూడు పెట్టెలు విడిచేసి, తర్వాత దాంట్లోపడ్డాను. ముష్టిది ఇంజన్ పక్క పెట్టెముందు చెయ్యి చాస్తోంది. తర్వాత పెట్టెదగ్గర కొచ్చింది. ఒక ధర్మాత్ముడు, బిడ్డ చేతిలో నిమ్మతొన లెట్టాడు. నా పెట్టెముందు కొచ్చింది. మొహం అదోలా పెట్టి, చెయ్యి చాచి, నన్నూ అడిగింది. నా మనస్సు బాగైంది. పై కులాలవారి పెత్తందారిని—అడిగితే ఇస్తాను. అహం పొంగింది. నేను మామూలు మనిషి నయ్యాను. ముష్టి మొగుడు గురన్న దీని కేమీ ఇవ్వద్దన్నాడు. ఇవ్వద్దని శాసించేటందుకు వా డెవడు? ఎవరి కివ్వాలో ఎవరి కివ్వకూడదో శాసించేది ఈ ముష్టిముండా మొగుడు వెధవా! అది, వాణ్ణి వొదిలేసి, మరొకడితో వుంటోందిట. అది అల్లా వుంటే నా కేం? వీడు ముసిలాడు. — వాడు పడుచువాడు. ఆకలి తీవ్రత వొకటే—భౌతికశాస్త్రంలో ప్రత్యక్షమయ్యే కాన్స్టెంట్ 'క' దాని మందం, వొత్తిడి, వైశాల్యం సమయాసమయాలూ వొక్కటే. ఏకో నిరంజన్! ఎన్నెన్నో మతాలు, పరమాత్మ ఒక్కడే.

జేబులో చిల్లరంతా గాలించి పోగు చేస్తే రెండణా లైంది. మొగాడికి కూలి జాస్తి; ఆడదానికి తక్కువ. వాడికి పావలా ఇచ్చాను. దీనికి రెండణాలు చాలు. ఇచ్చాను. నవ్వి, సలాం చెప్పి, ముందుకు నడిచింది. బుజాన బిడ్డ, చెయ్యి ఊపుతోంది—పెరిగిపోతూన్న జనాభాకి, ఇచ్చిన స్వాగతం! రైలు కదిలింది. గార్డు జండా వూపుతున్నాడు. వూపకముందే కదిలింది రైలు. కదిలాక గంట కొట్టారు. ముష్టిది రైలుపెట్టె నంటిపెట్టుకునే నడుస్తోంది.

రైలు వేగం ముదురుతోంది. ముష్టిది పరుగెడుతోంది. ఆగిపోయింది. కిటికీలోంచి తల పైకి పోనిచ్చి చూశాను. ముష్టిదాని ఎదురుగా, భర్త గురన్న నిలబడ్డాడు. వాడిలో చీరకొంగు విప్పి, చిల్లరంతా వాడి చేతిలో వేస్తోంది. రైలు మలుపు తిరిగింది. వారింక కనబడ్డంలేదు. ముక్కుపొడుం పీల్చి, బద్ధకం విదిలించుకొన్నట్లు, ఫ్యాక్టరీపొగా, ఇంజన్పొగా పీల్చి పీల్చి తూర్పున మేఘం నల్లబడి కదలడం సాగించింది. గురన్నపై కోపం వచ్చింది. అబద్ధం ఆడాడు. దాని కేదిచ్చినా ప్రియుడి కిస్తుంది-తన కివ్వదు-అని. అదే అబద్ధం. సంపాదించిన డబ్బంతా భర్త చేతిలో పొయ్యడం నేస్వయంగా చూశాను. ఆమె చరిత్రలో రాకొమార్తె. రాజ్యం బలపరుచుకోవాలని వృద్ధుడికి కట్టబెడతారు. వృద్ధుడు యుద్ధాలలో ఓడిపోయి బికారవుతాడు. పరరాజు యువకుడు. ఆమె ప్రేమిస్తుంది. భర్తని విడిచేసి, ఆ రాజుతో వుండి, రాణీ అవుతుంది. భర్త సంపాదన, తన రాజ్యంలో కొన్ని భాగాలు, వృద్ధుడైన ఆ మొదటి భర్తకి ఇచ్చివేస్తూ వుంటుంది. ఈముష్టిదీ అంతే. ప్రేమ, కామం-ఇవి ఆ యువకు డిస్తాడు; ఏమీ లేని భర్తని తనే పోషిస్తుంది. వింతకథ. కావ్యం అల్లుతారు కవులు. ఇది రాణీ కాదు, ముష్టిది. అబద్ధాలాడే భర్తపట్ల ఎంతో ఆదరణ. రైలు క్రమంతో కదుల్తోంది-నా గుండెలో రేగిన లయతో సమన్వయం కుదిరింది కాబోలు, కన్ను మూశాను.

✻